

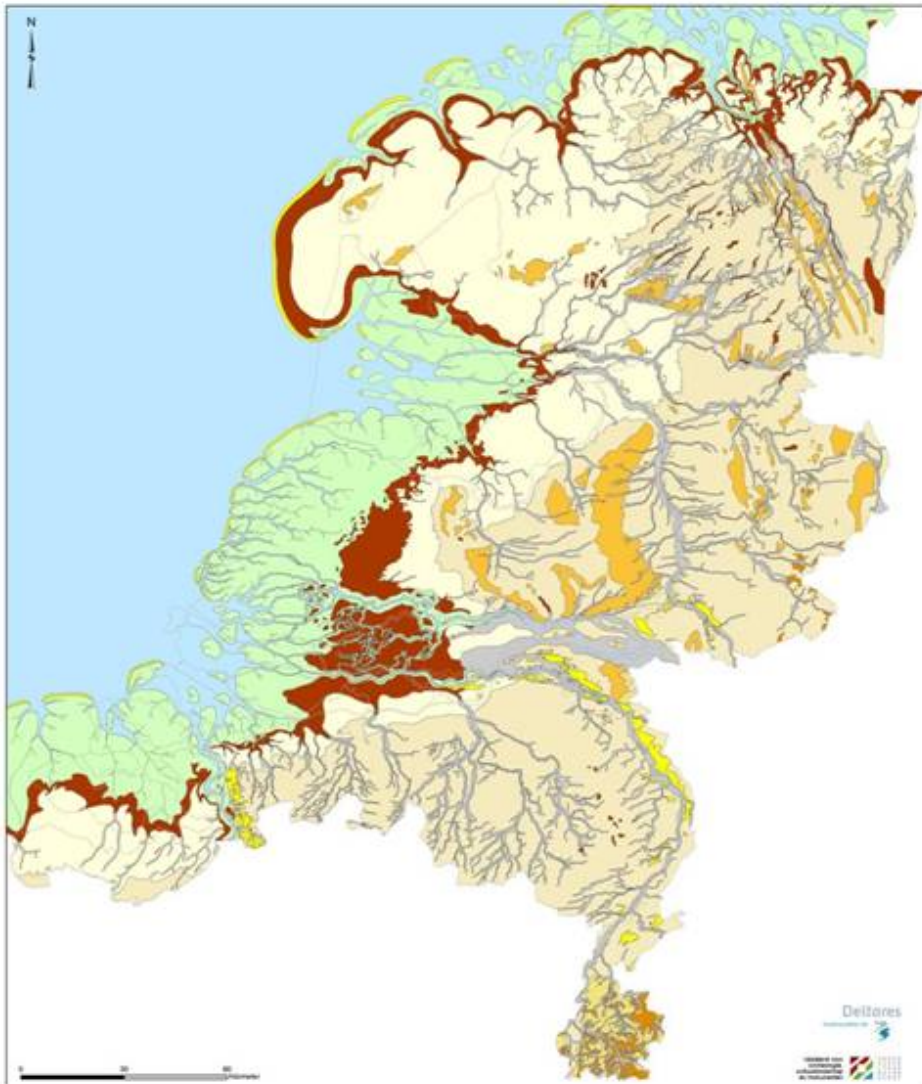
Deltacommissaris

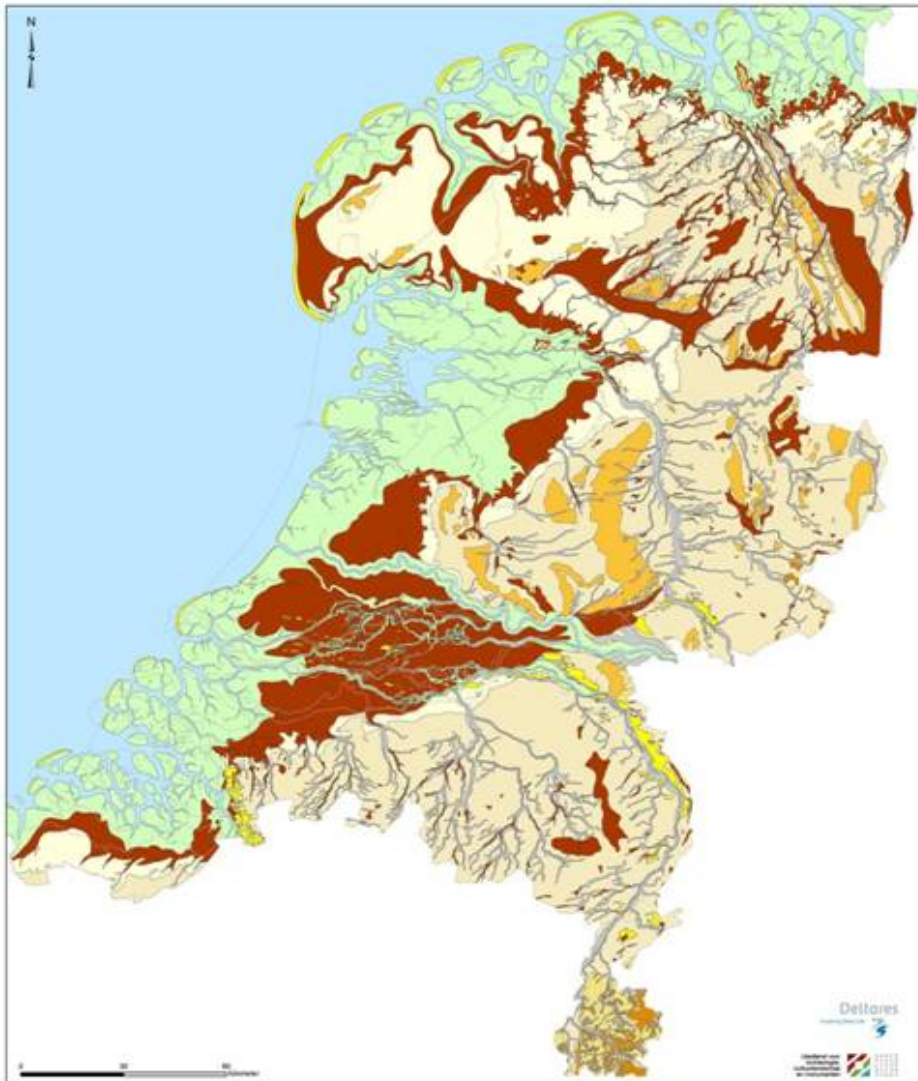
Het Deltaprogramma, voor de waterveiligheid en leefbaarheid van Nederland

Hermen Borst
Staf Deltacommissaris

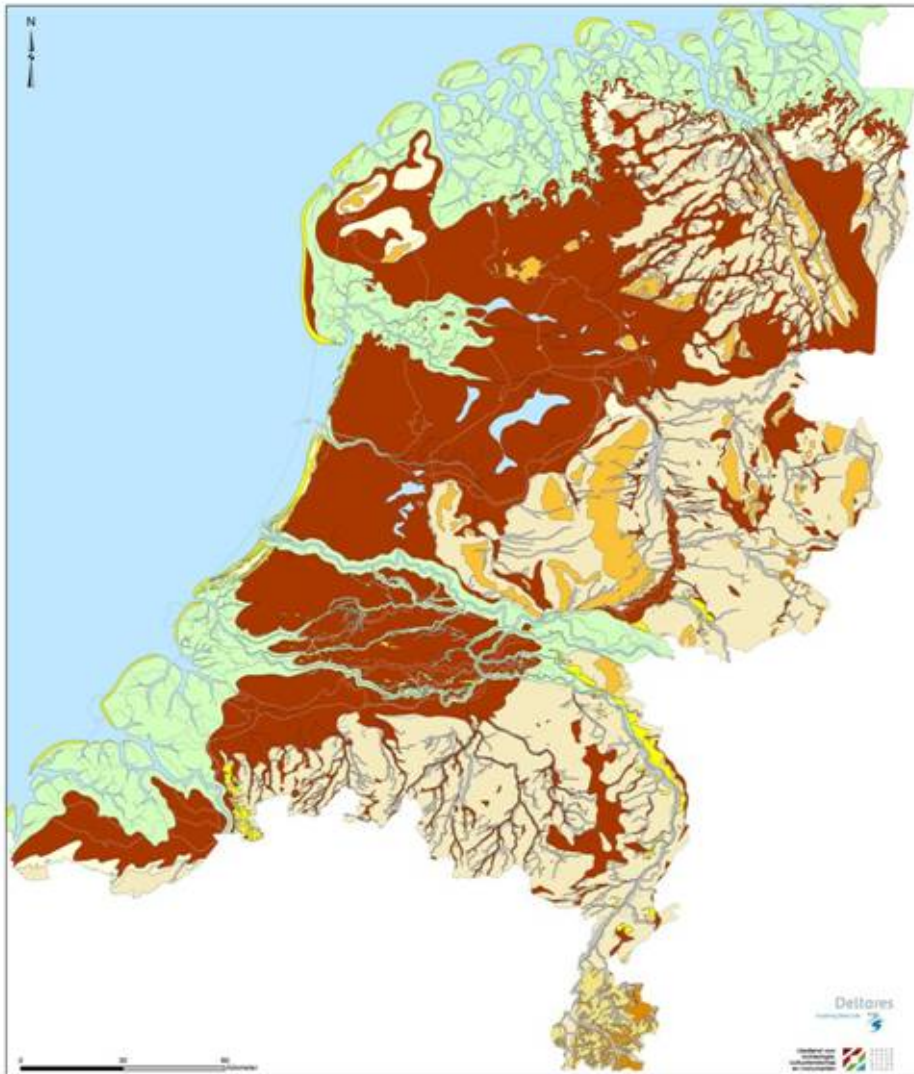
19 mei 2018

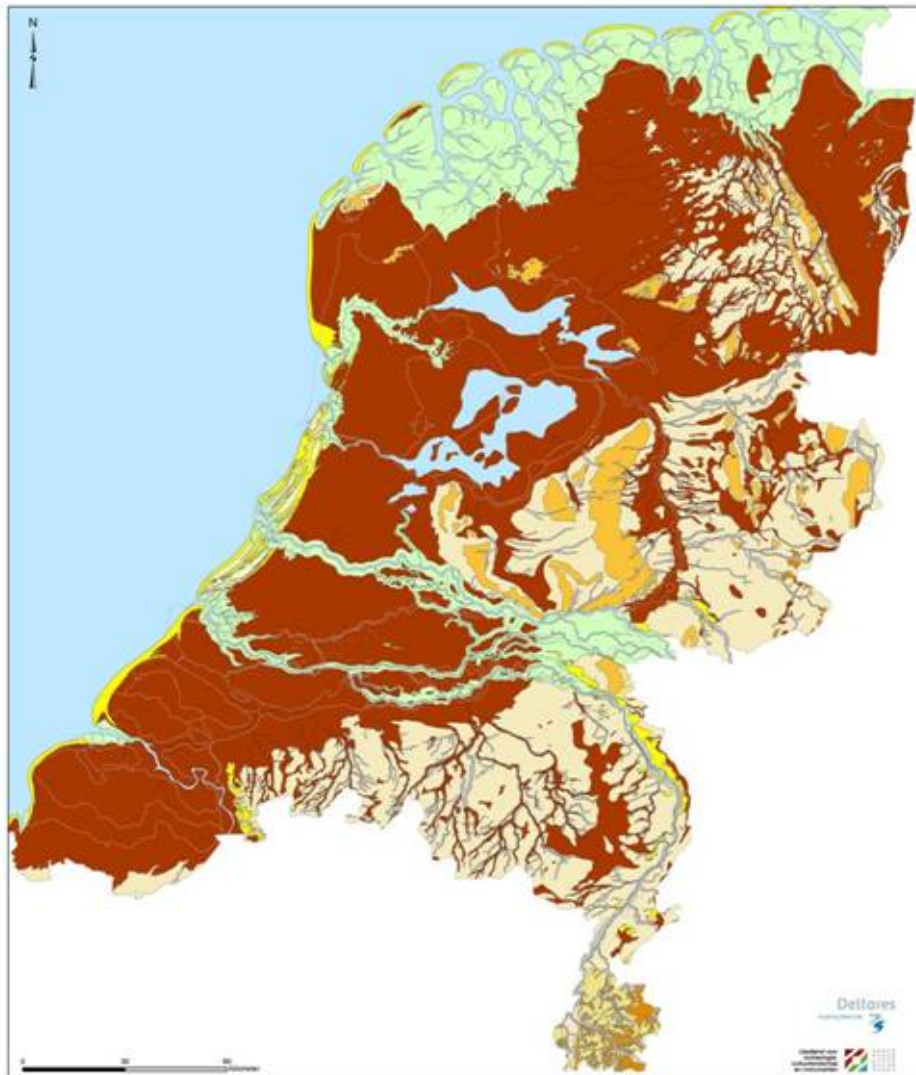
5500 BC

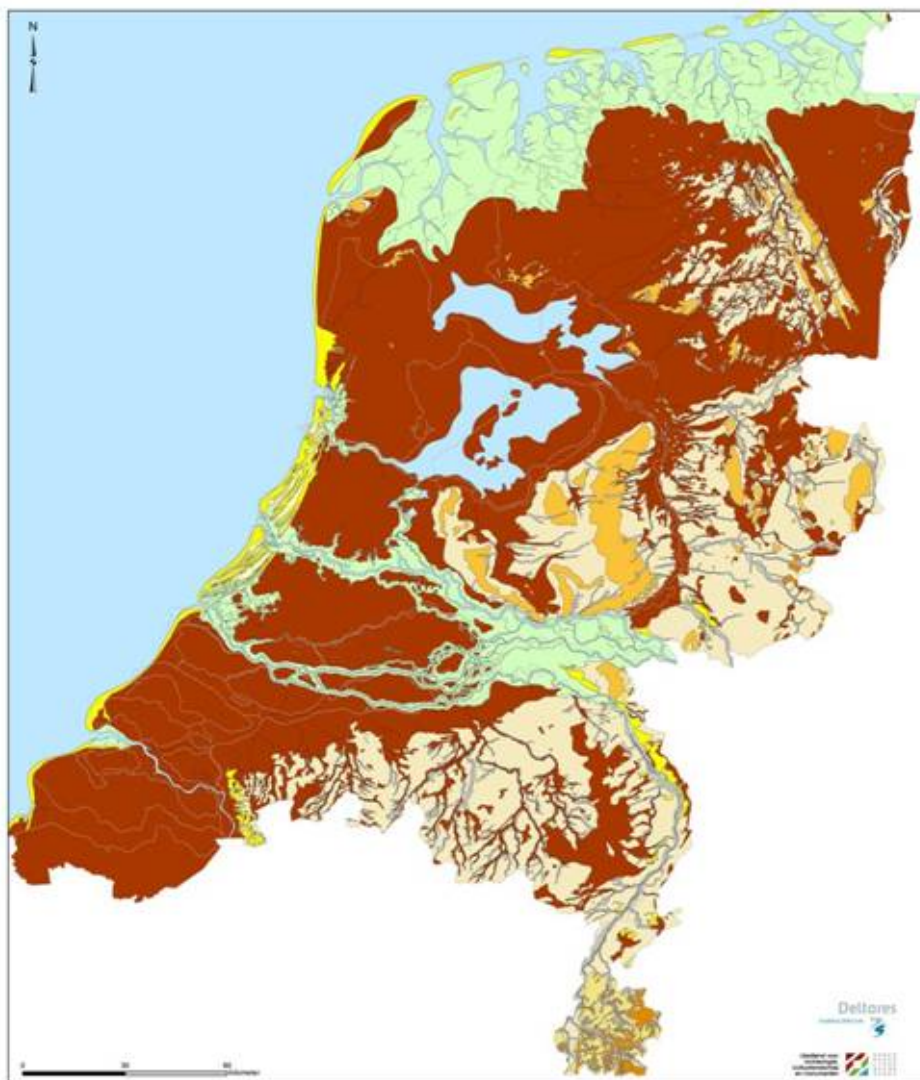
3850 BC

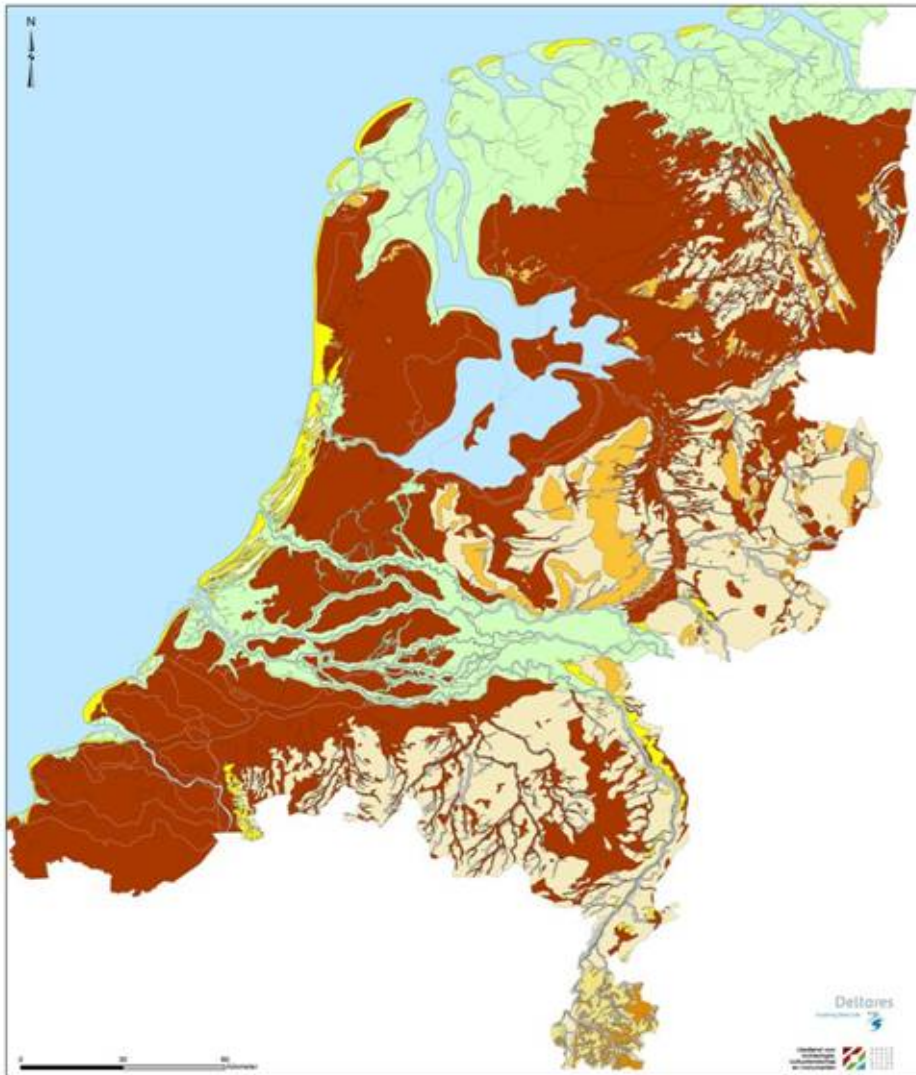
2750 BC

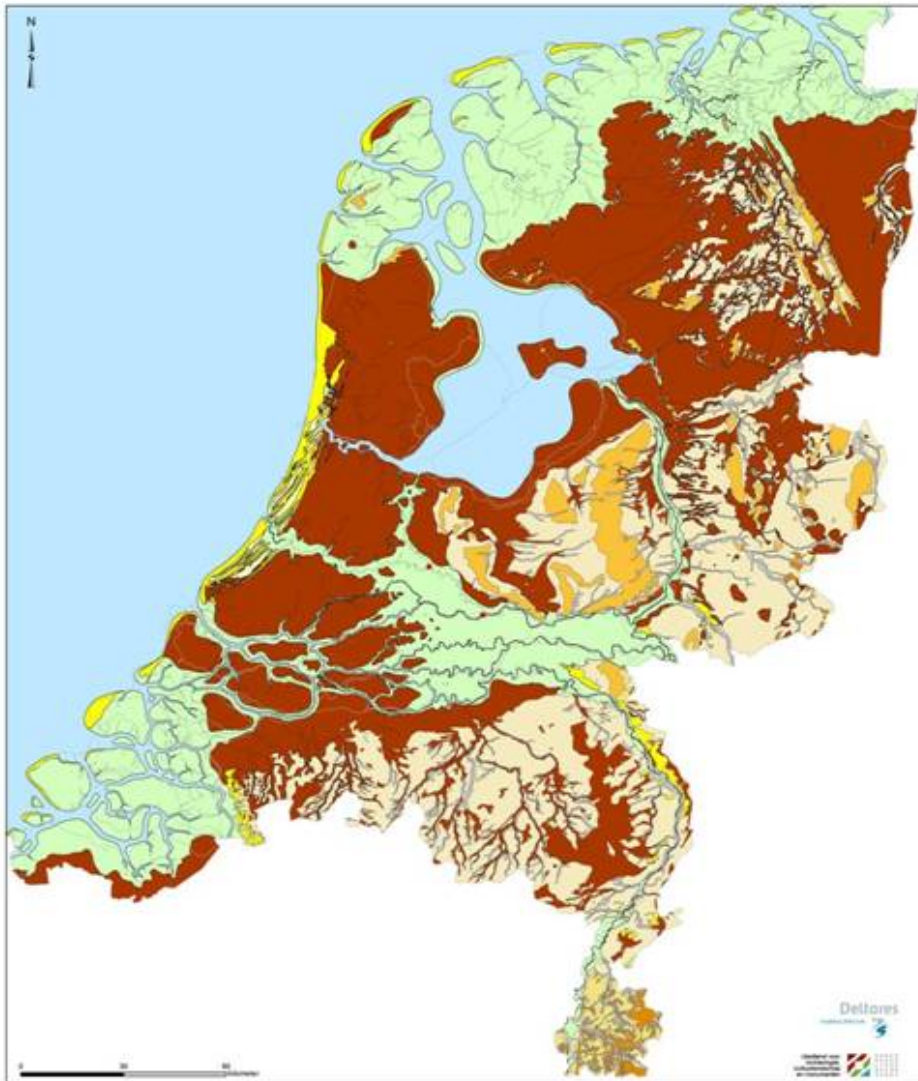
1500 BC

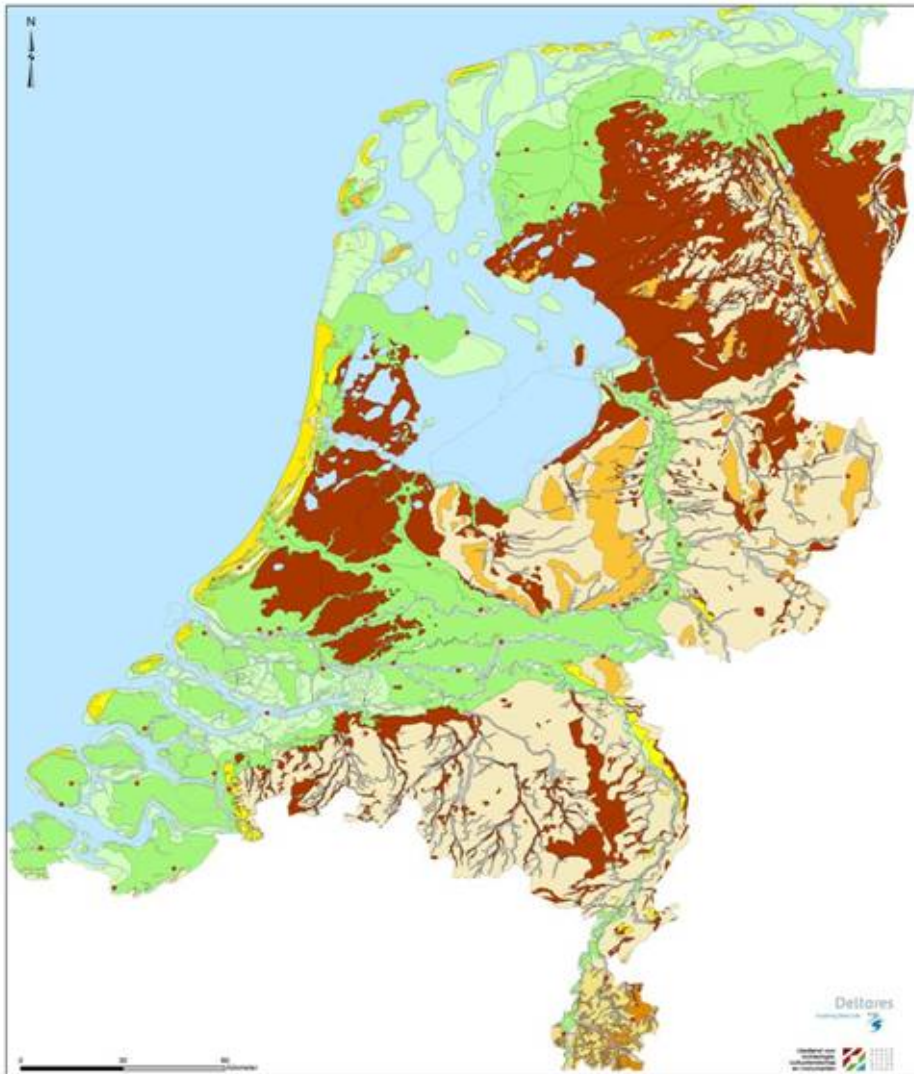
500 BC

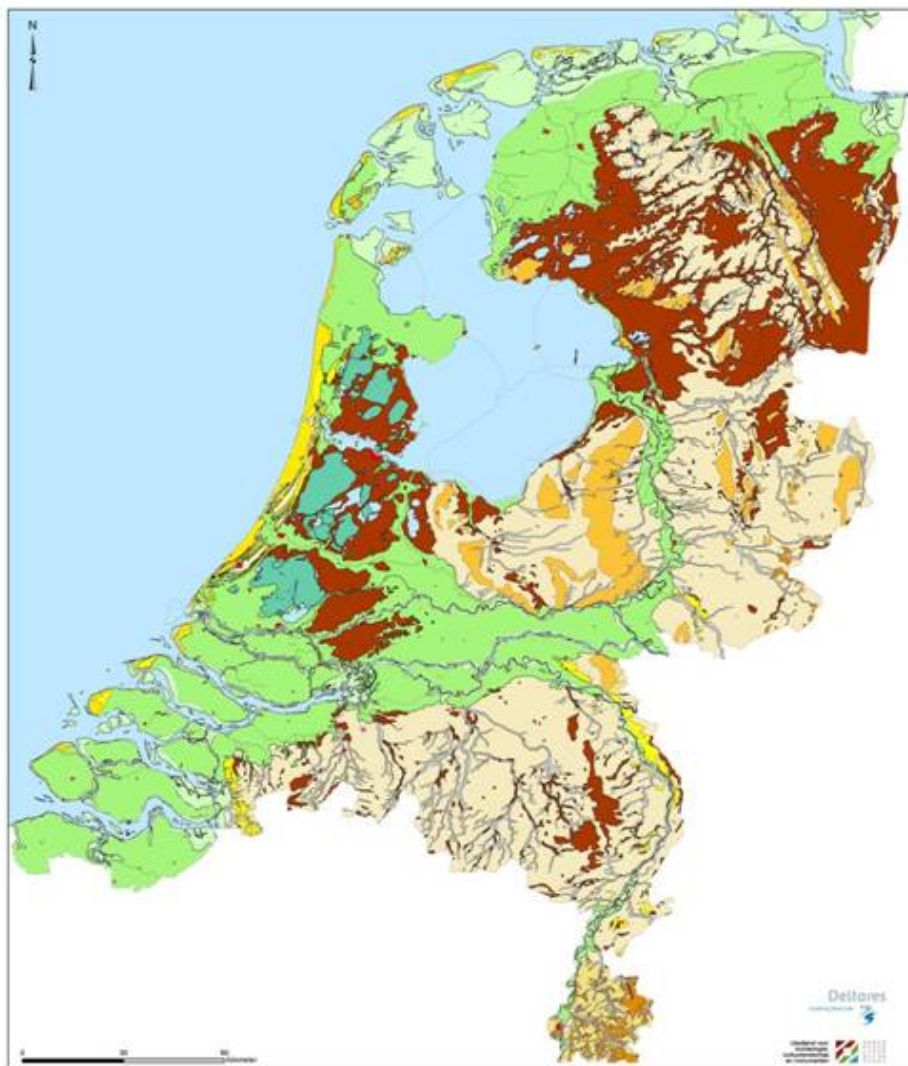
100 AC

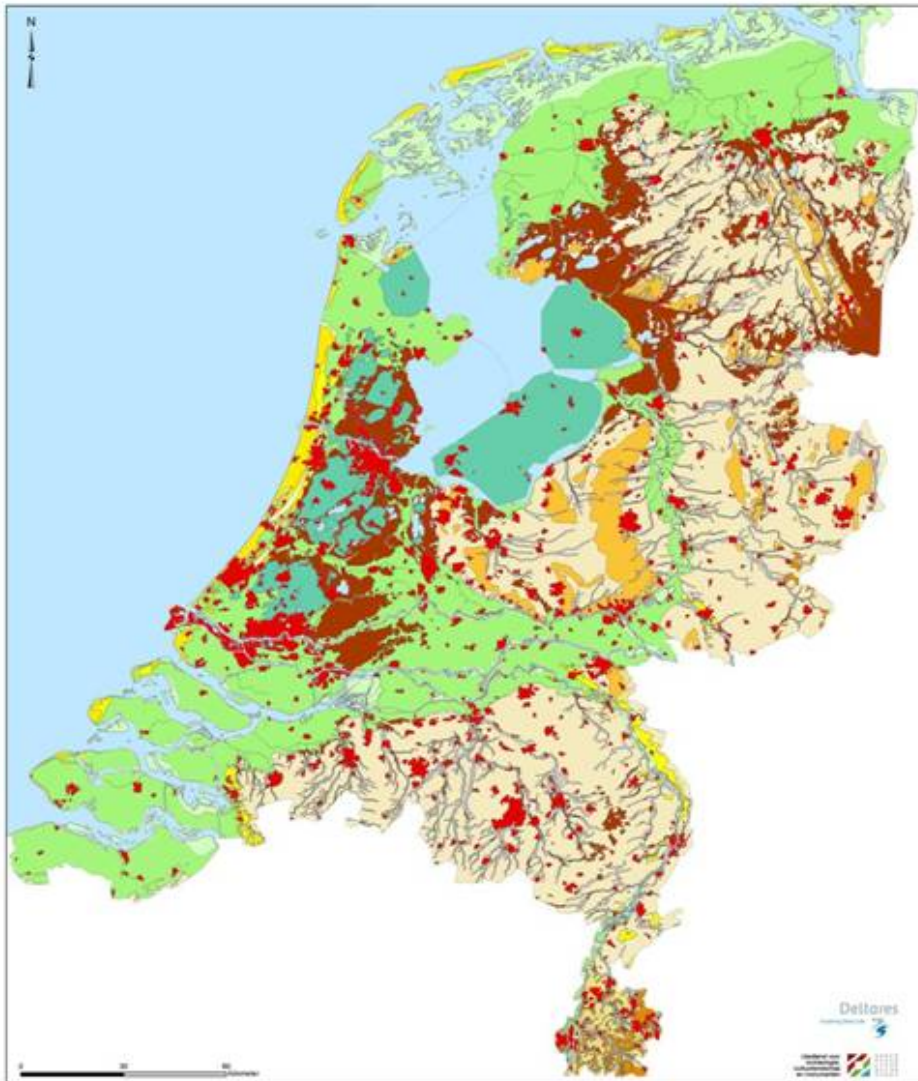
800 AC

1500 AC

1850 AC

2000 AC

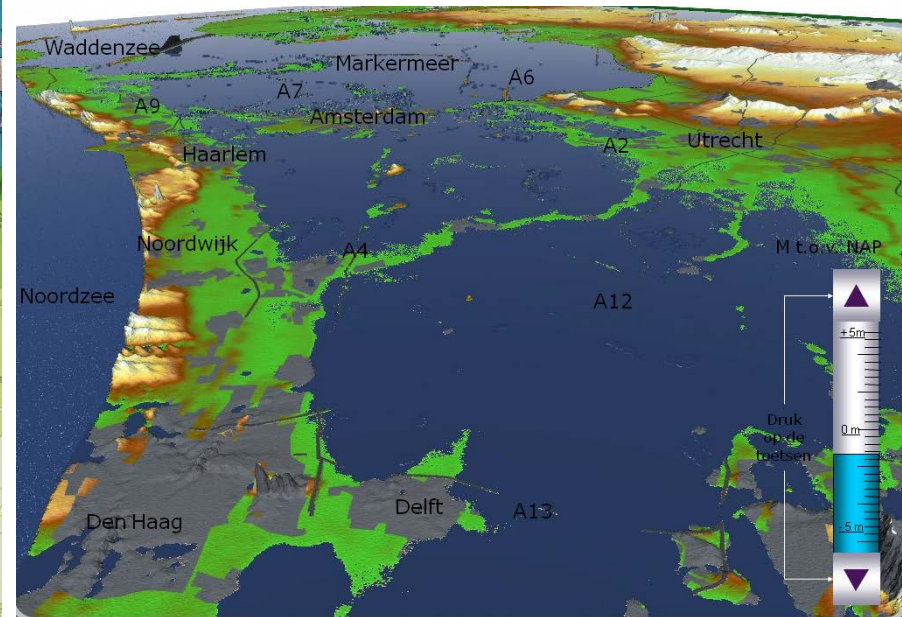
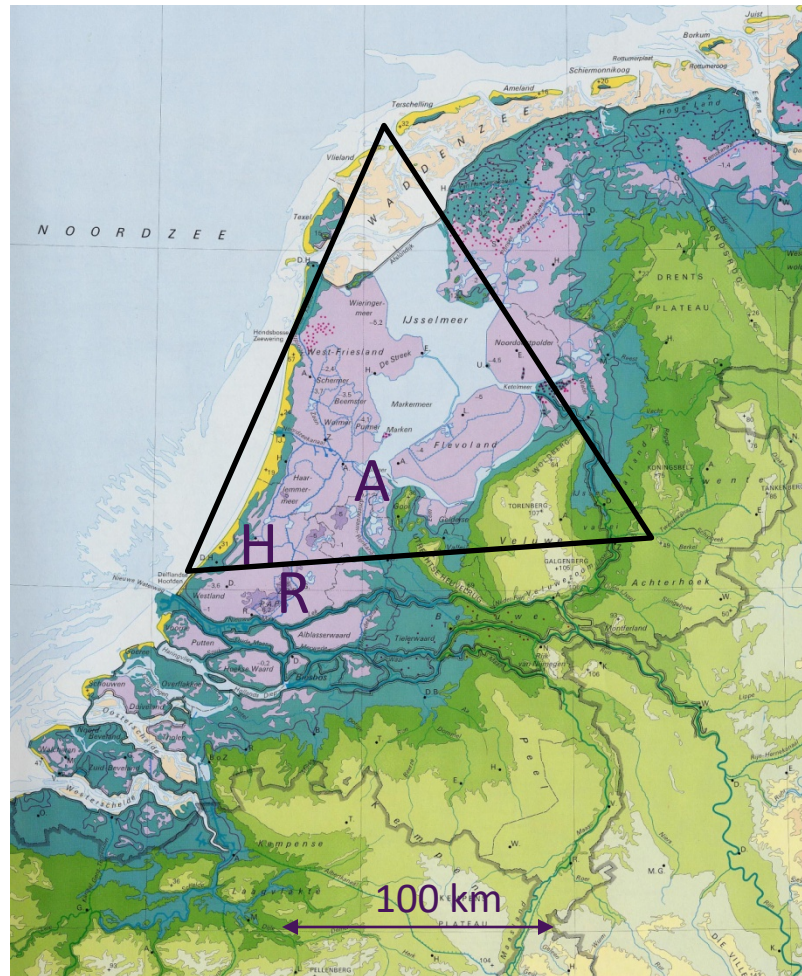

Inhoudsopgave

1. Geografie van de delta
 - Historie van leven met water
 - Rivierbeheer door de eeuwen
 - Grote plannen en projecten
2. Wat komt er op ons af?
3. Wat doet het deltaprogramma daaraan?

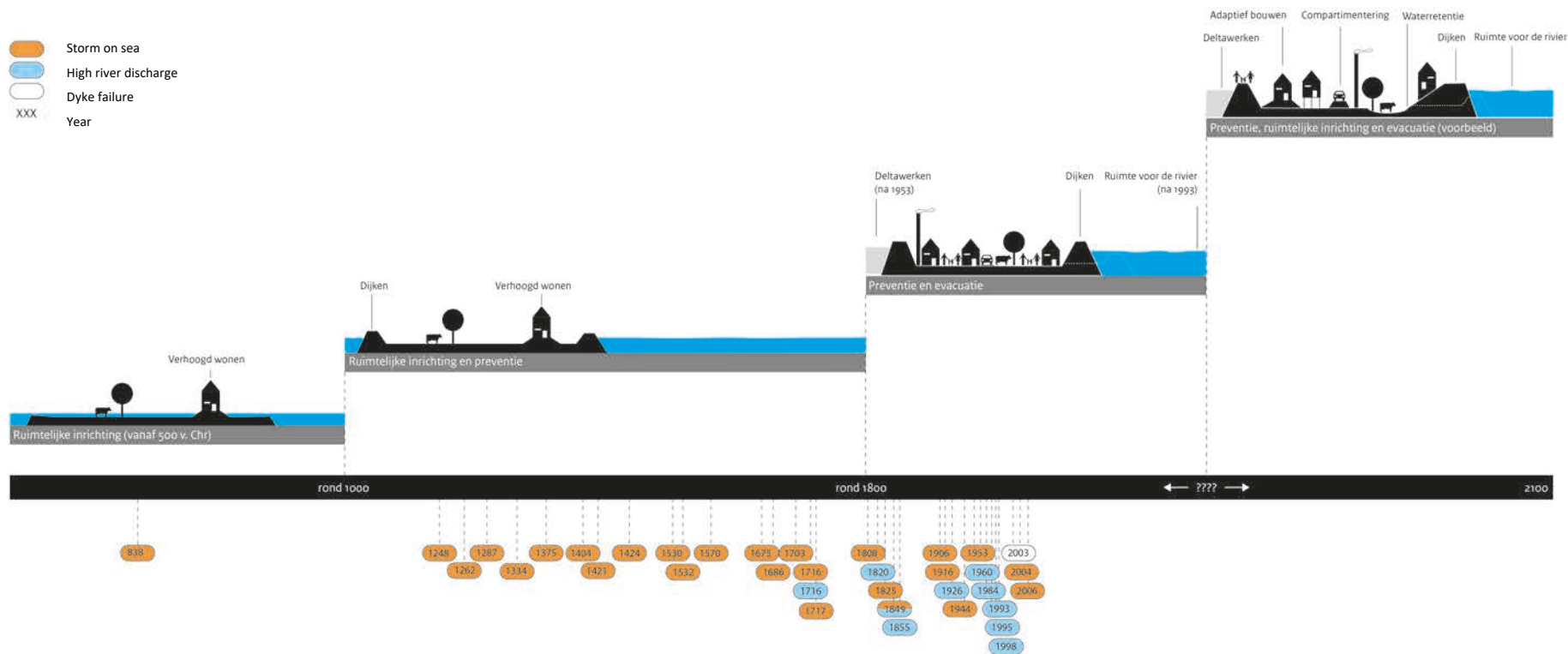

Geografie: Nederland als Rijn-delta

Leven met water door de eeuwen heen

Omlegpunten in het omgaan met water
 Omlegpunten zijn punten waar de waterleiding wordt geleid en/of wordt behandeld.

Legend:

- Water (blue)
- Land (orange)
- Waterleiding (grey)
- Stads- en gemeentewateringen (grey)
- Rijkswateringen (grey)
- Zee (grey)

Diagram labels:

- Zee (Sea)
- Rijkswateringen (National Waterways)
- Stads- en gemeentewateringen (City and Municipal Waterways)
- Huishoudens (Households)
- Omlegpunt (Transfer point)
- Waterleiding (Water supply)
- Stads- en gemeentewateringen (City and Municipal Waterways)
- Rijkswateringen (National Waterways)
- Zee (Sea)

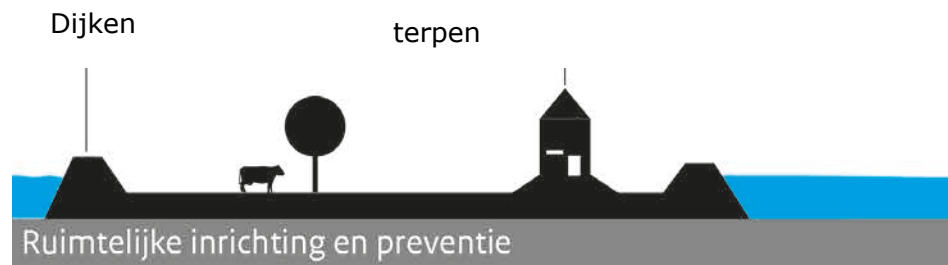
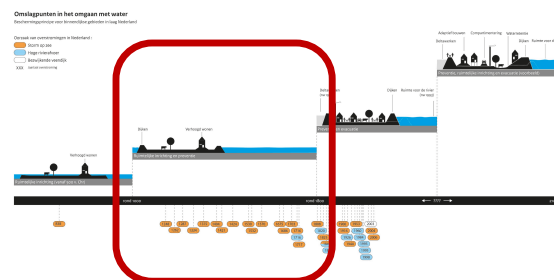
Scale: 0, 10, 20, 30 km

Ruimtelijke inrichting (vanaf 500 v. Chr)

Strategie: Beschermen en aanpassen (1000)

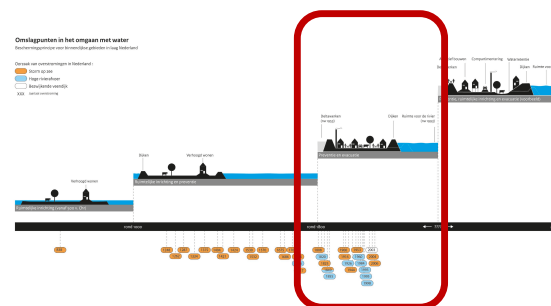

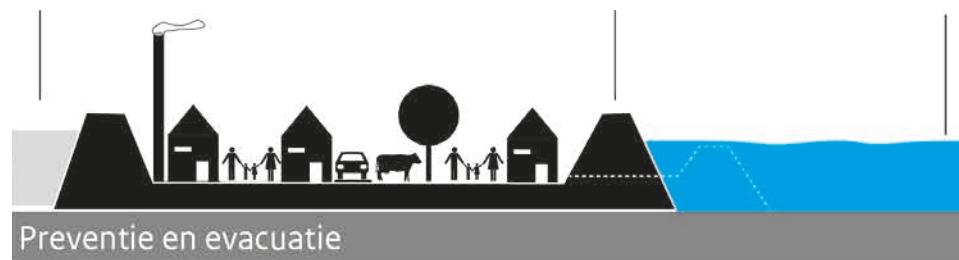
1650

Strategie: Beschermen en vluchten/evacuëren (16th century)

Delta werken (1971)

Ruimte voor de rivier
Dijken Programme (2007)

Dijken

Delta werken

Strategie: Meerlaagsveiligheid: beschermen, aanpassen, evacueren (2015)

Omstaporten in het omgaan met water

Omstaporten zijn de overgangspunten tussen de verschillende lagen van de bescherming.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

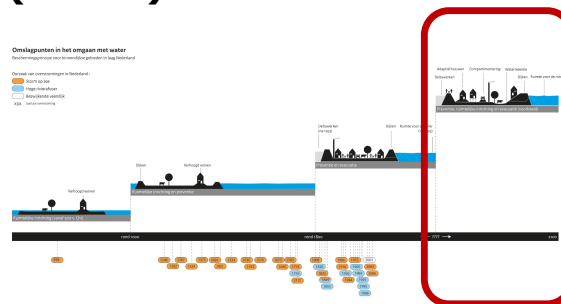
De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

De tabel van overgangspunten in de tabel.

Water retentie

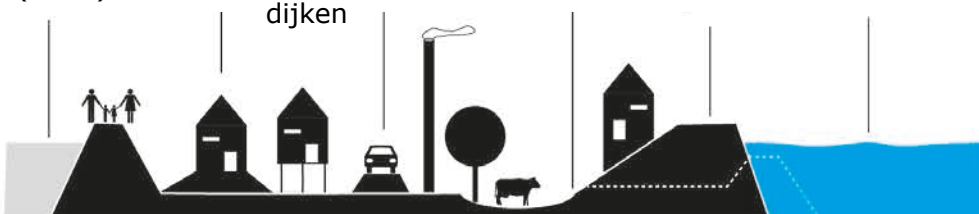
Building

Ruimte voor de Rivier
Programme (2007)

Delta werken
(1971)

Evacuatie routes
& compartimentatie
dijken

Dijken

Preventie, ruimtelijke inrichting en evacuatie (voorbeeld)

Hoogwaterenvrij bouwen: 2 meter boven NAP

Overdiepse polder

Polder Noordwaard

Rivieren: 1100 - 1850

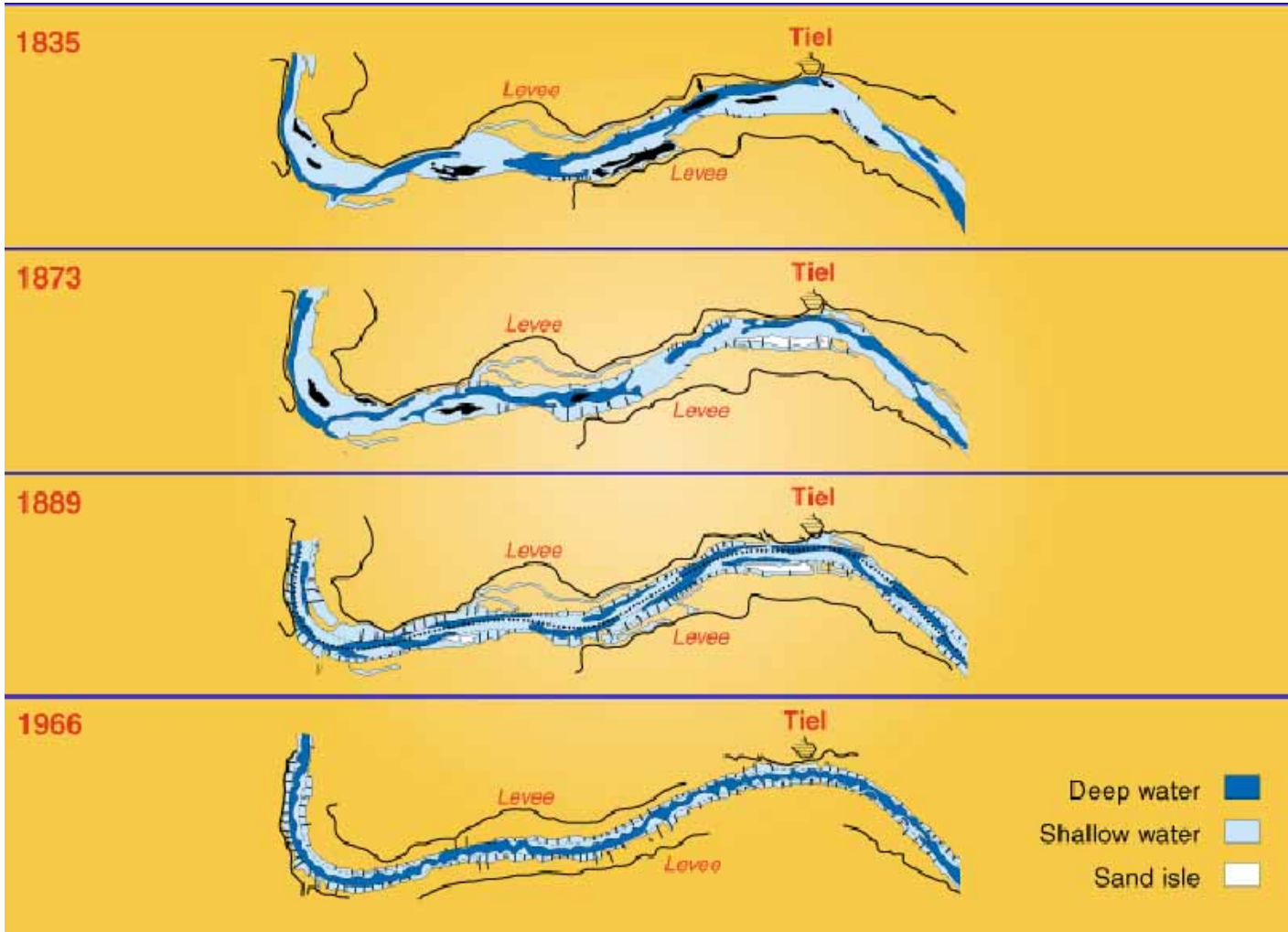

Ontginning, bedijking,
rivieren steeds meer
“beteugeld”.

Overstromingen door
ijsdammen die op
zandbanken in
onregelmatige
rivieren ontstonden.

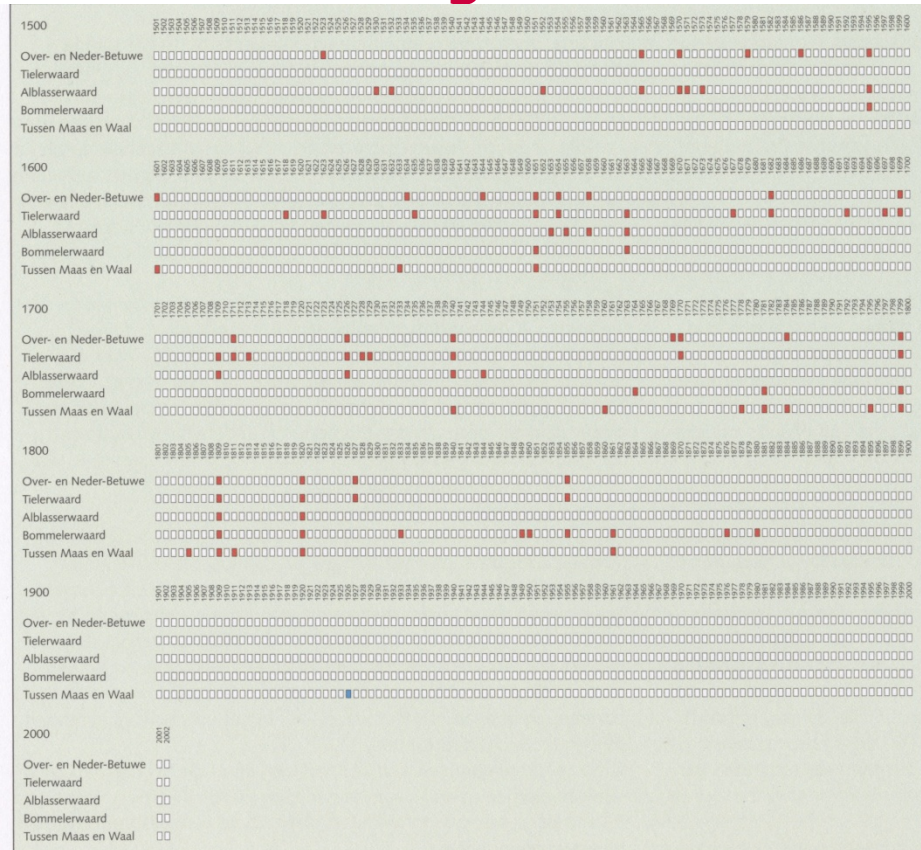

1850 - 1995

Overstromingen in rivierengebied 1500-2000

• 16th cent.: 11*)

• 17th cent.: 18

• 18th cent.: 17

• 19th cent.: 12

• 20th cent.: 1

*) overstromingen die tegelijkertijd verschillende gebieden troffen tellen als 1

Rivieren steeds meer ingesnoerd door steden (Arnhem)

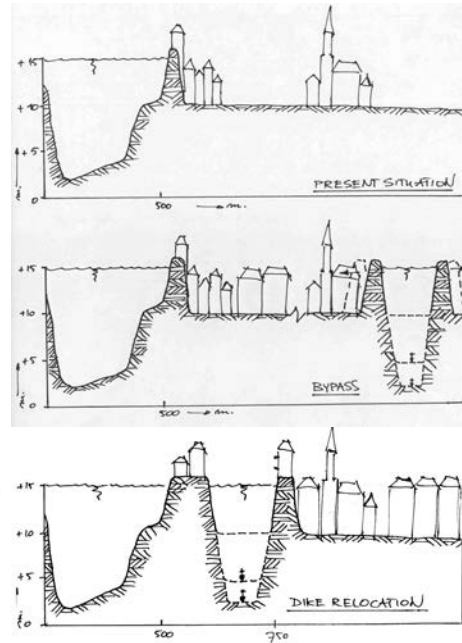
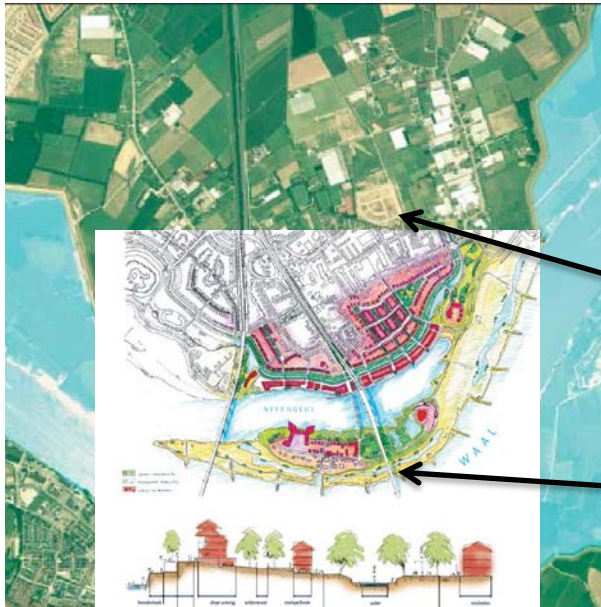

Ruimte voor de Rivier (Nijmegen)

Alternatieven Nijmegen

Deltawerken: 1958 - 1998

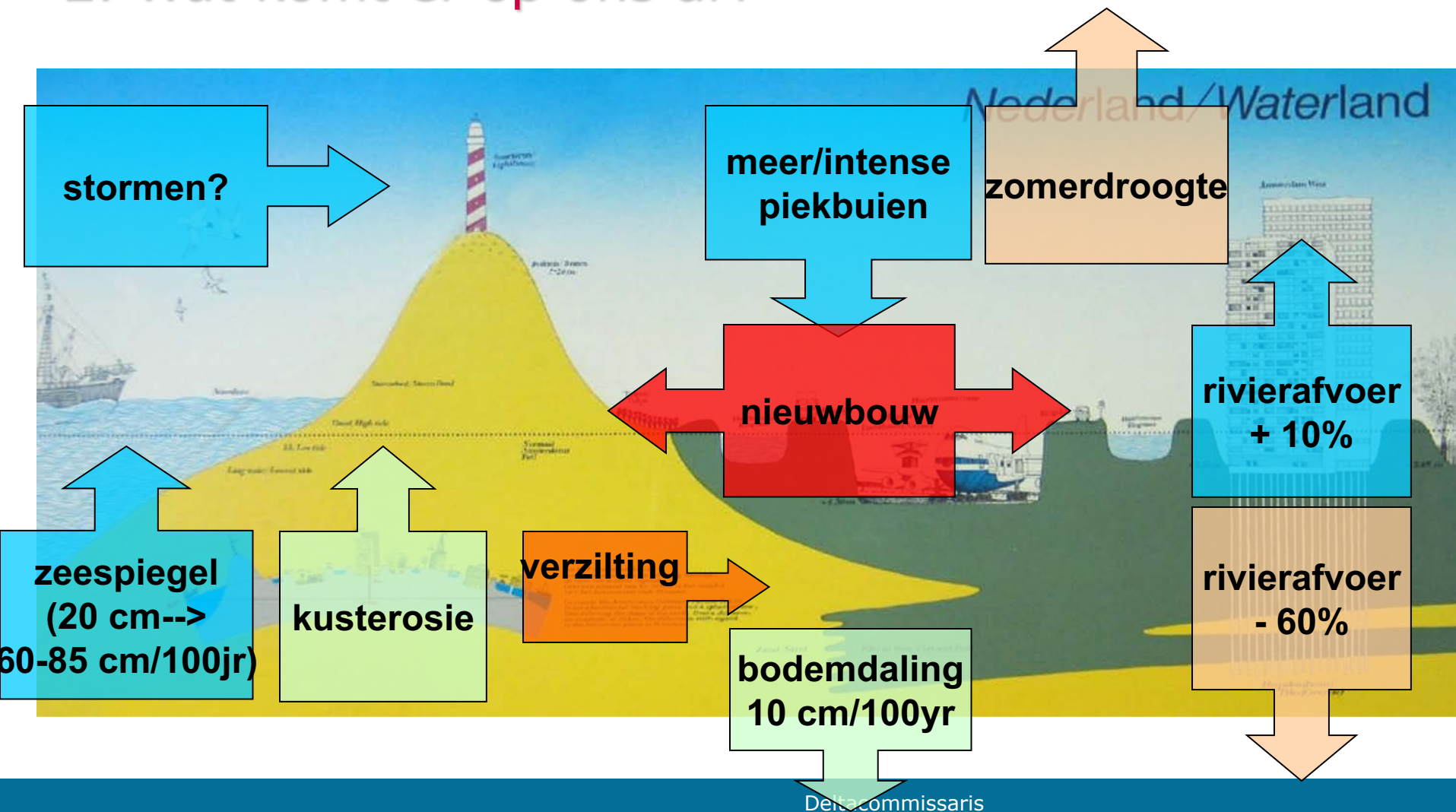
Dijk lengte: 750 → 50 km

Meerwaarde:

- zoetwaterbekkens
- ontsluitingswegen

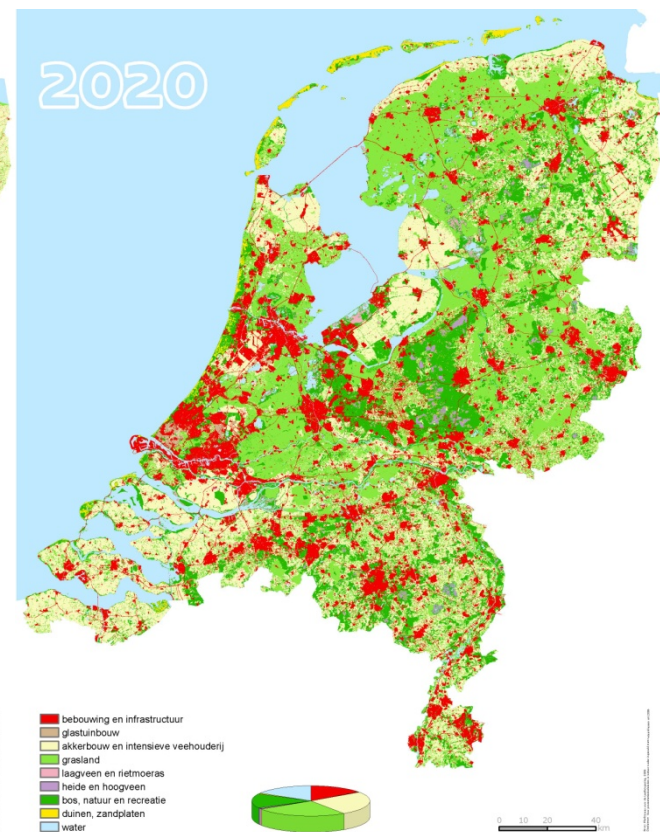

2. Wat komt er op ons af?

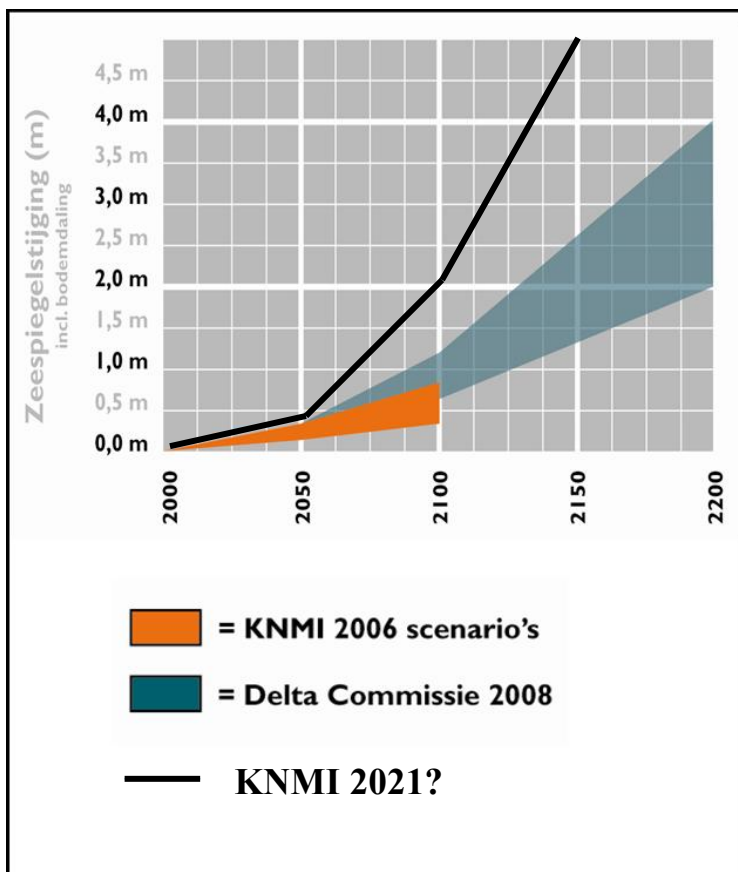
Toenemende verstedelijking

- Verhard oppervlak
- Vitale infrastructuur
- In combinatie met klimaatverandering:
 - Droogte
 - Hitte
 - Wateroverlast
 - Overstromingen

Zeespiegelstijging - scenario's

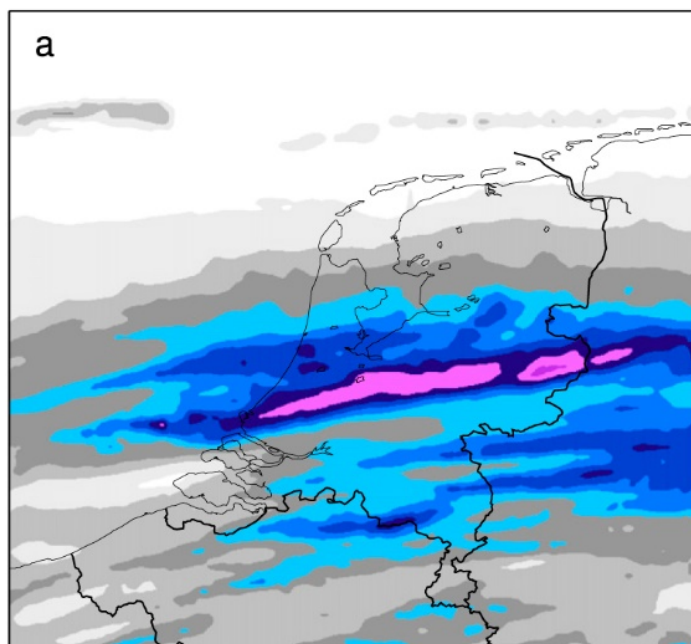

KNMI 2006: sterke klimaatverandering

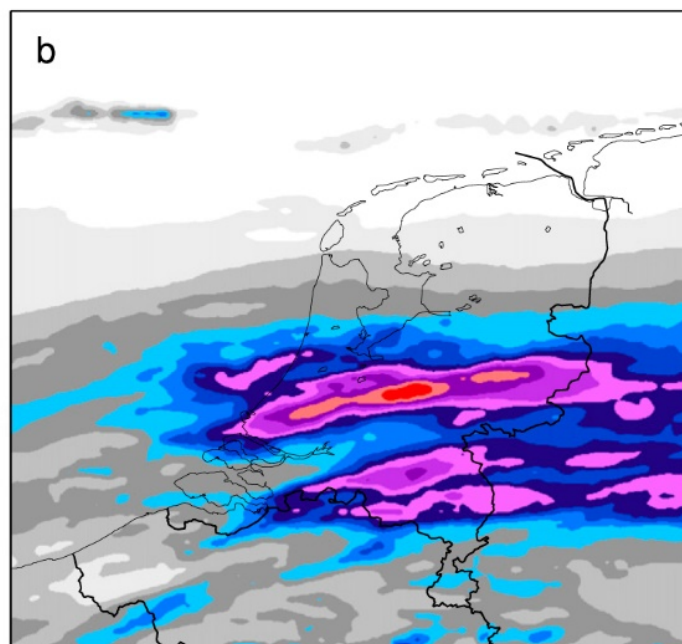
Deltacommissie 2008: mogelijk extreem scenario

2018: bovengrens cf. "Parijs", incl. nieuwe inzichten m.b.t. Antarctica

Toenemende piekbuien (→ wateroverlast)

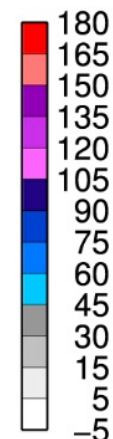

2 dgn neerslag event in 2010

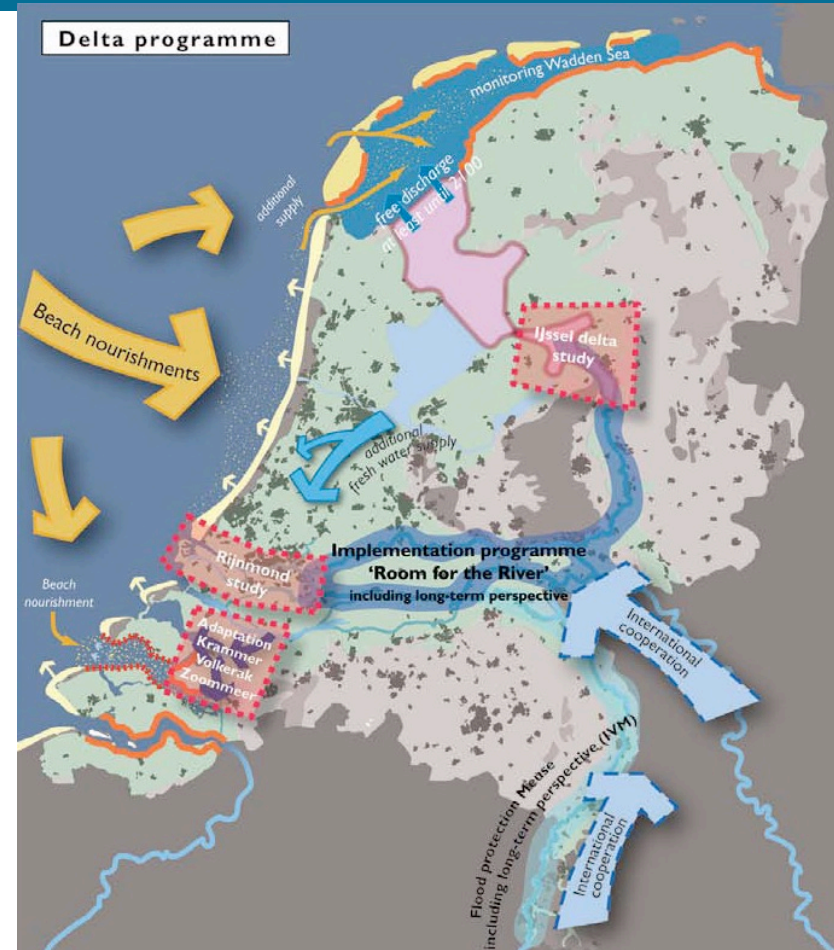
Als a), maar bij + 2 graden

Mm in 48 u

Delta Commission, 2008:

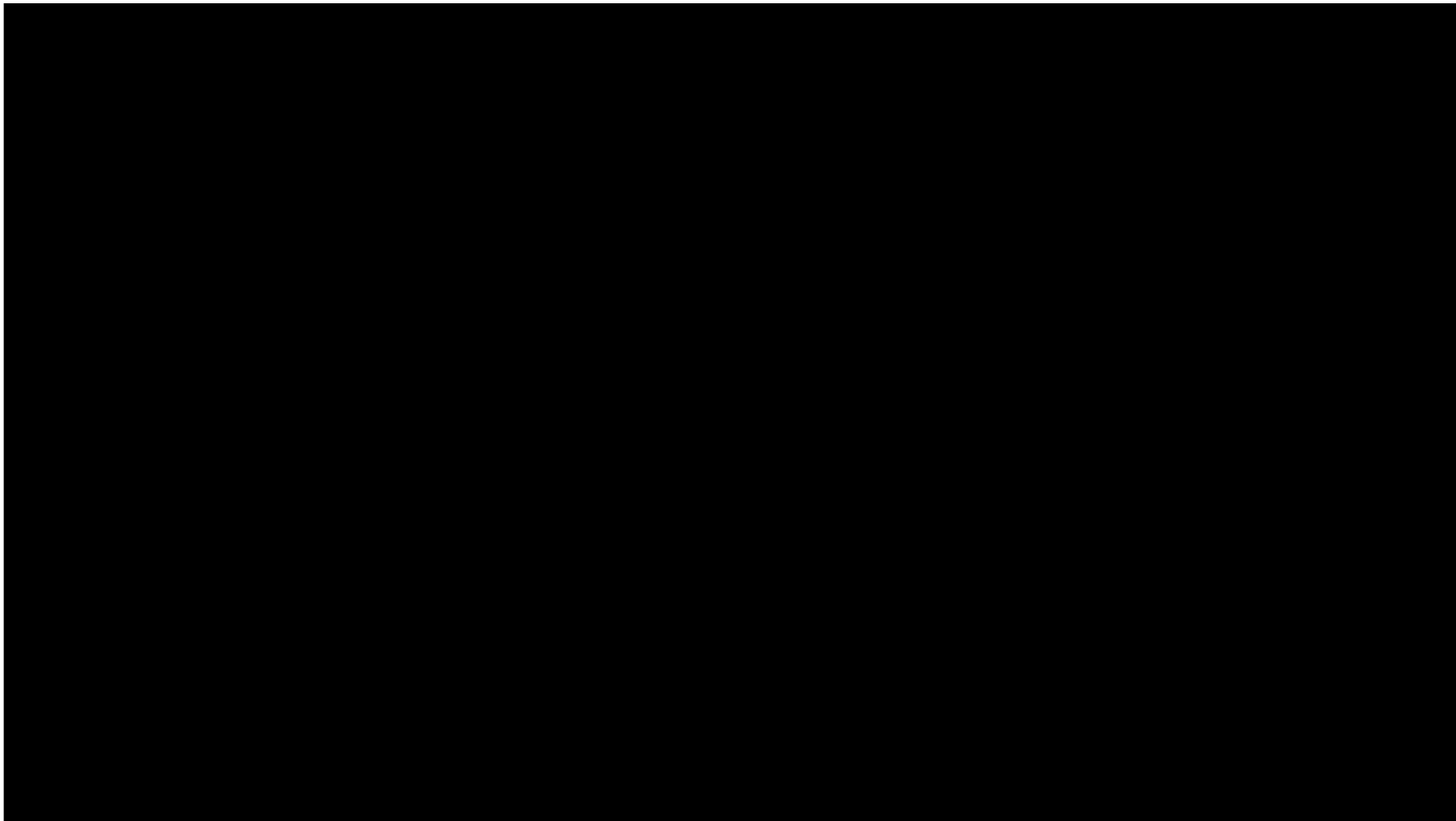
"The threat is not acute, but measures to improve flood risk management and fresh water supply should be prepared urgently!"

Deltaprogramma

- Nederland leefbaar en bewoonbaar houden, voor huidige en toekomstige generaties (→ 2100, lange termijn perspectief)
 - Veilig tegen overstromingen
 - Voldoende zoetwater, ook bij droogte
 - Klimaatbestendige inrichting, vooral bebouwde omgeving en vitale infrastructuur
- Niet na een ramp, maar om die te voorkomen

Kernelementen Deltaprogramma

- Deltawet
- Deltacommissaris (voortgang, regier, samenhang)
- Deltabeslissingen
- Deltaplannen (drie) met concrete maatregelen
- Deltafonds (1 mld euro/yr)
- Deltaprogramma als langjarige aanpak

dreamstime.com

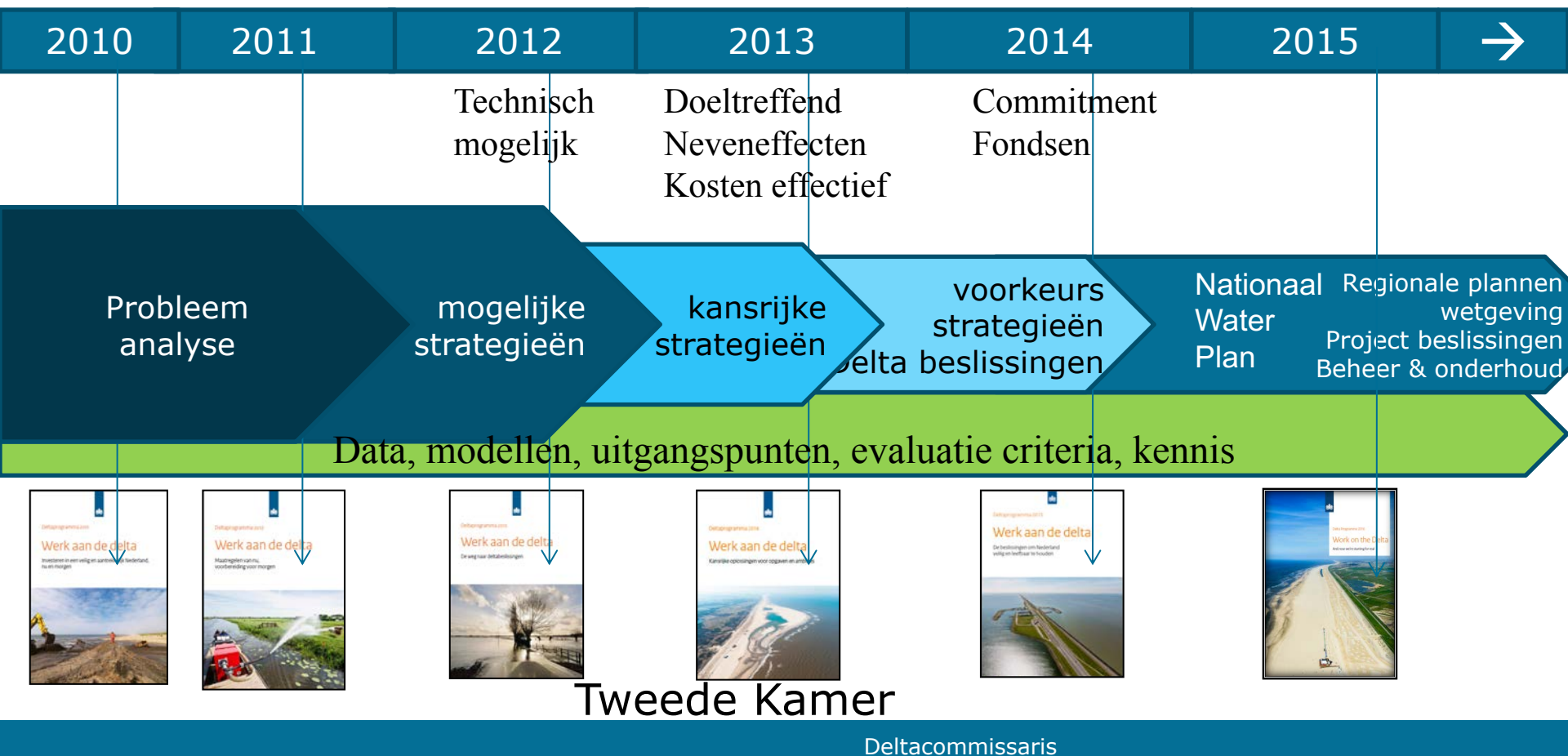
Working on the delta

Promising solutions for tasking and ambitions

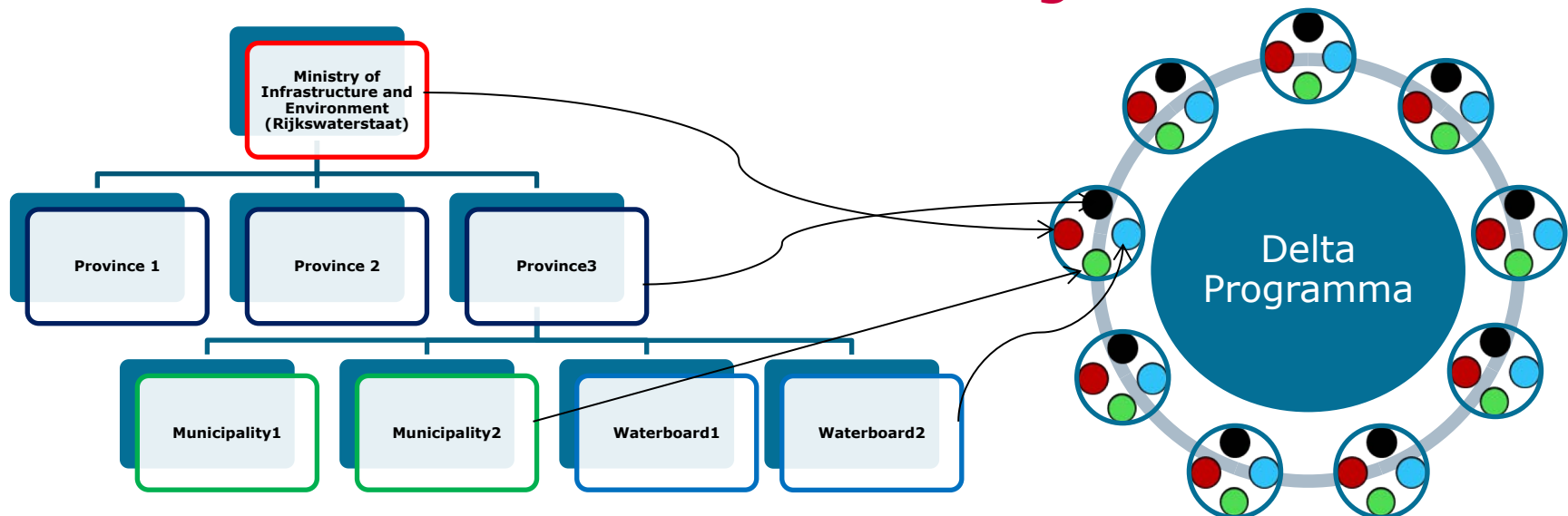

Hoe is het Deltaprogramma opgesteld?

Samenwerking

- **Ministerie** – beleid, Rijkswaterstaat - hoofdwatersystemen
- **Provincies** – ruimtelijke ordening, supervisie gemeenten en waterschappen
- **Gemeenten** – ruimtelijke ordening, lokaal waterbeheer, rampenbeheersing
- **Waterschappen** – regional waterbeheer

Multilevel Governance: Bottom up & Top down

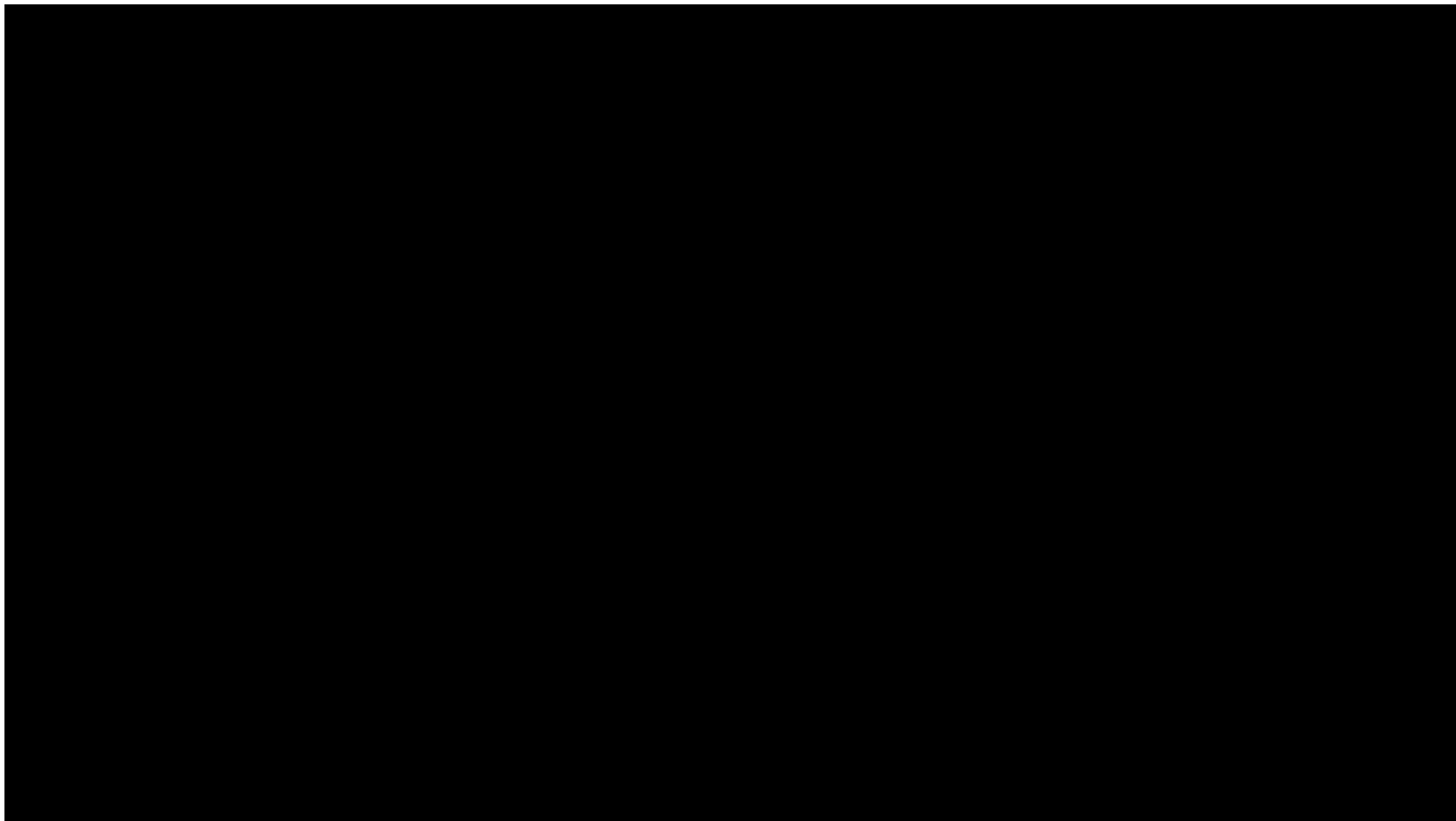
- Regionale benadering:
locale kenmerken en wateropgaven, ideeën, plannen, belanghebbenden, meekoppelkansen
- Regionale Stuurgroepen
waterschappen, provincies, gemeenten, ministerie
- Supervisie Delta Commissaris
voortgang, uniformiteit, samenhang
 - *Nationale Stuurgroep*
 - *Voorstel aan Kabinet*

Nieuw: deltaplan Ruimtelijke adaptatie

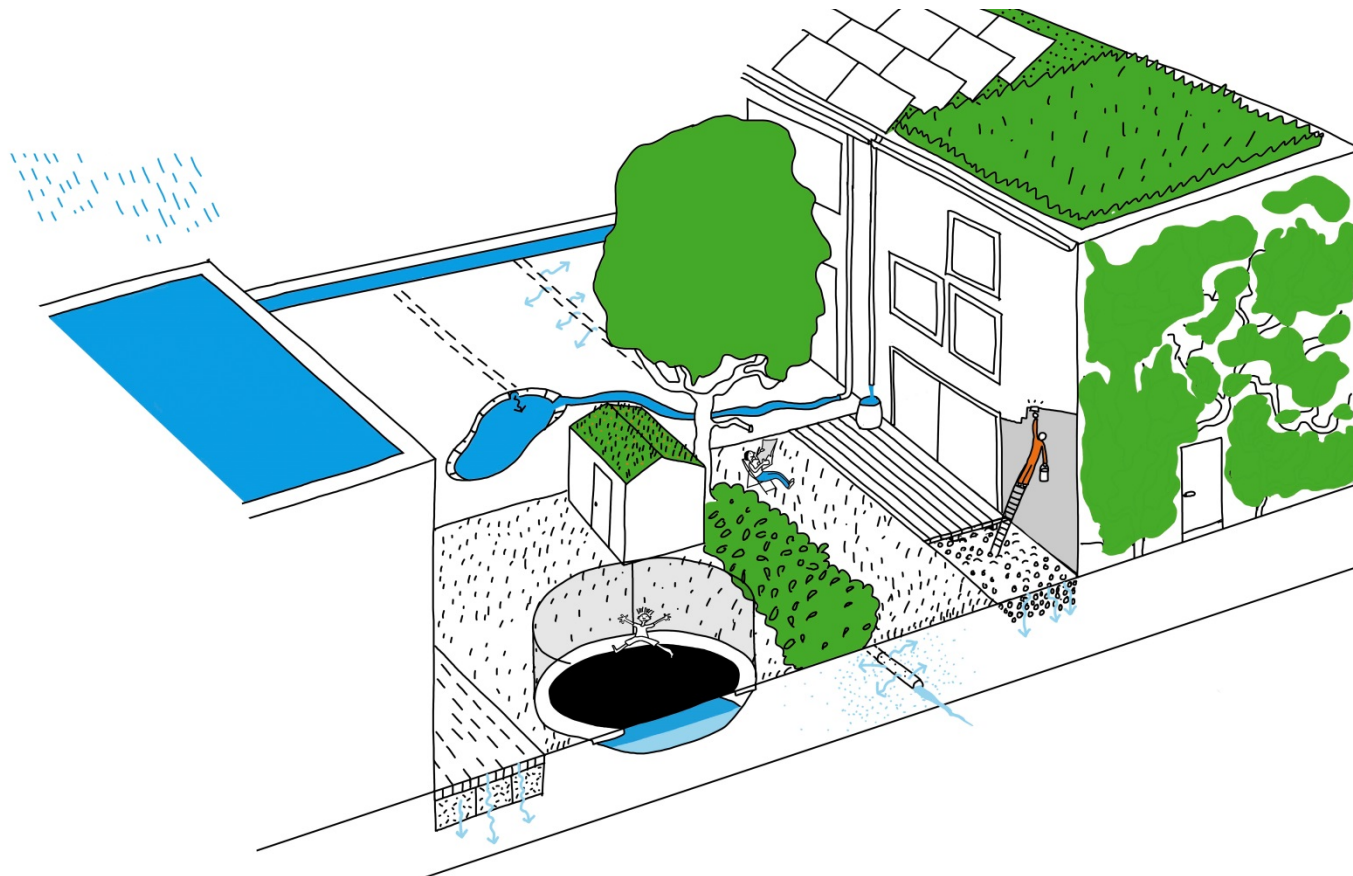

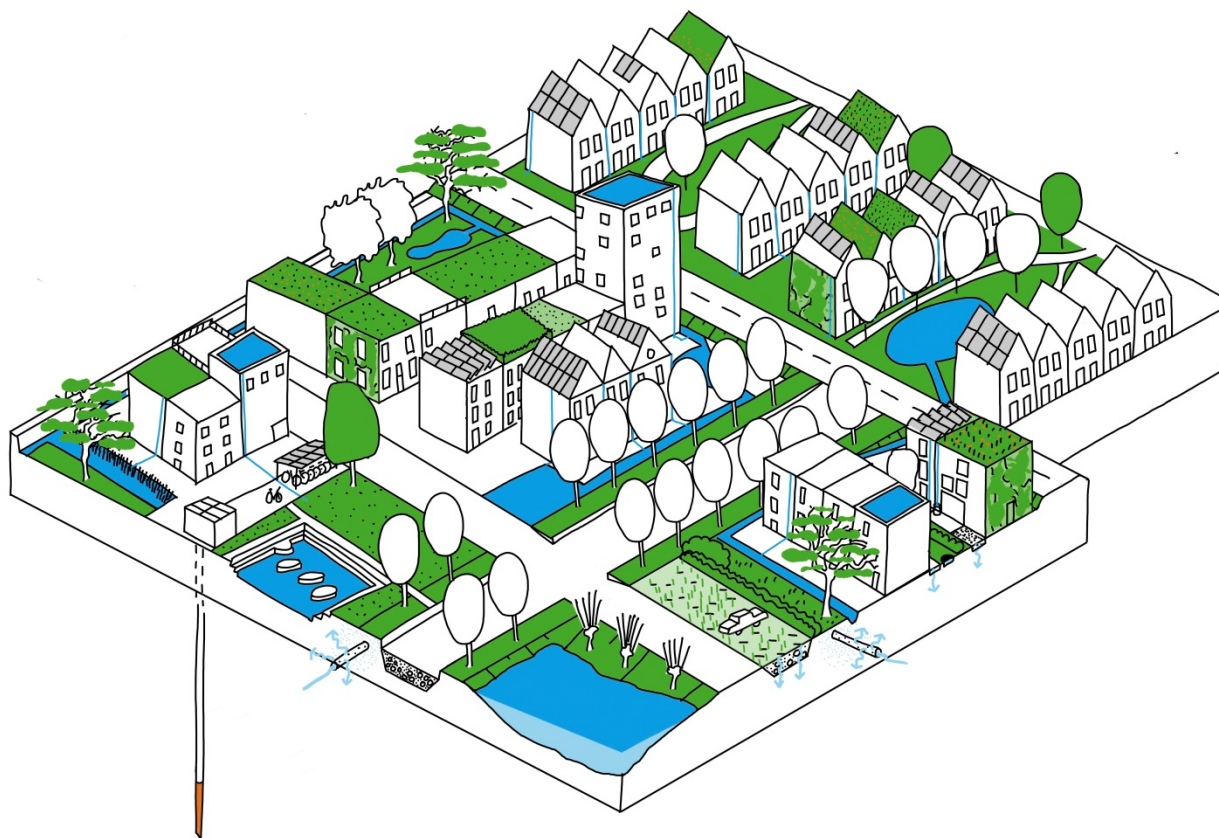

Aanpak kavelniveau

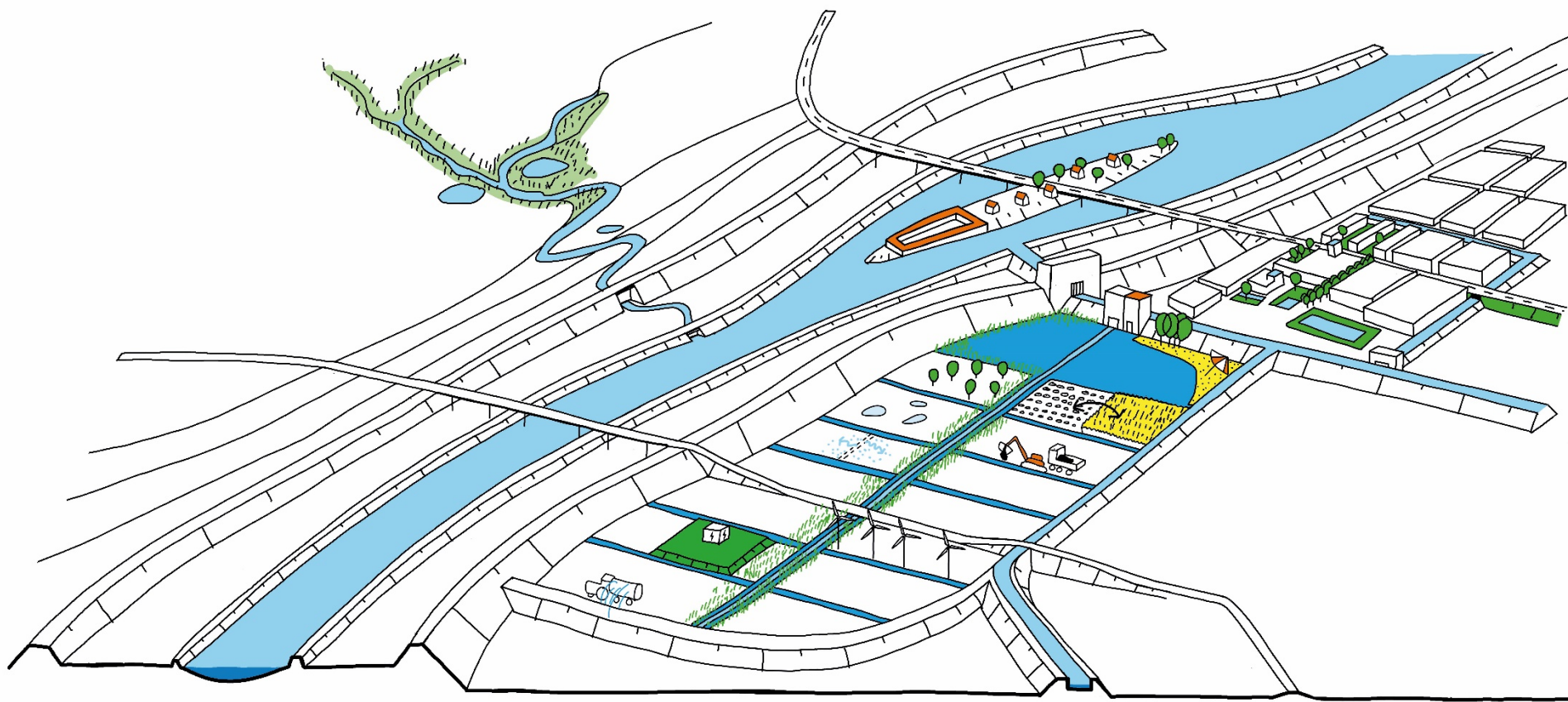

Aanpak buurt en wijkniveau

Aanpak regionaal niveau

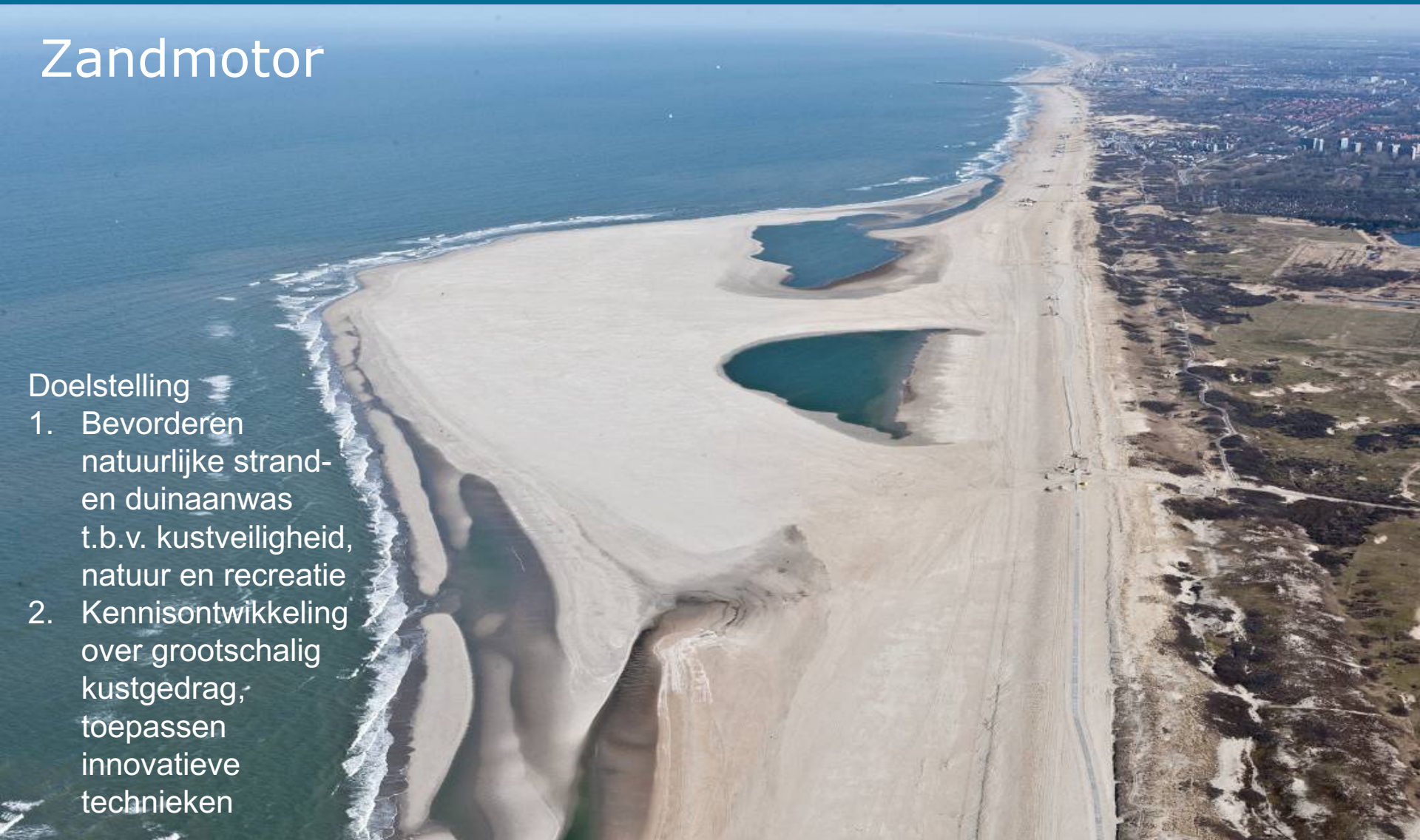
Voorbeelden

Zandmotor

Doelstelling

1. Bevorderen natuurlijke strand- en duinaanwas t.b.v. kustveiligheid, natuur en recreatie
2. Kennisontwikkeling over grootschalig kustgedrag, toepassen innovatieve technieken

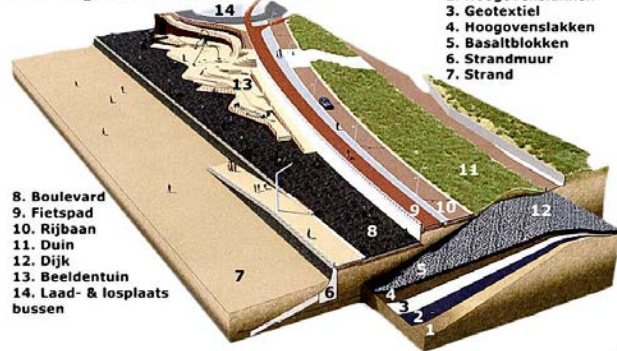

Scheveningen boulevard

De dijk-in-boulevard

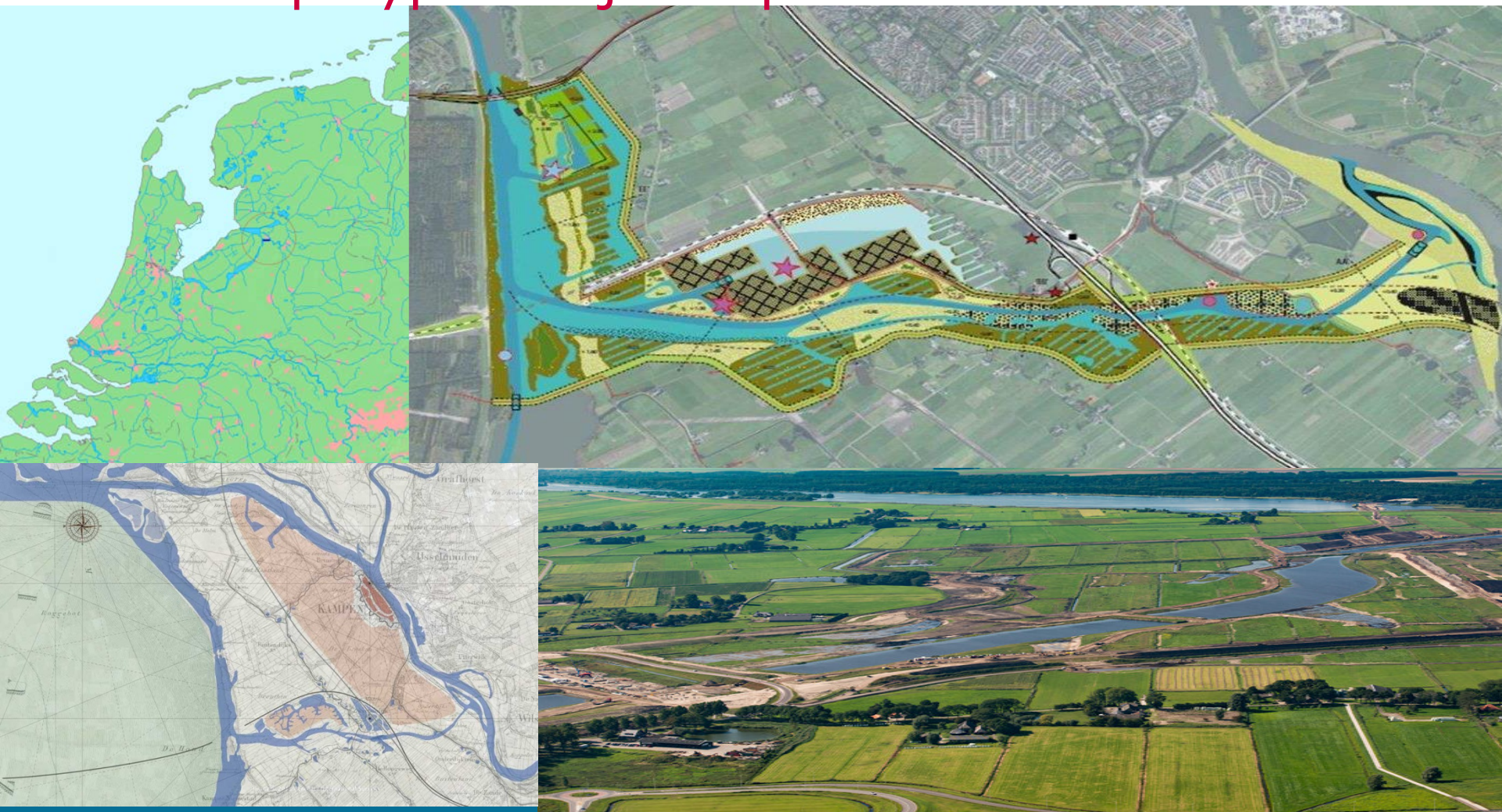

Dijkteruglegging/ nevengeul Nijmegen

Reevediep bypass bij Kampen

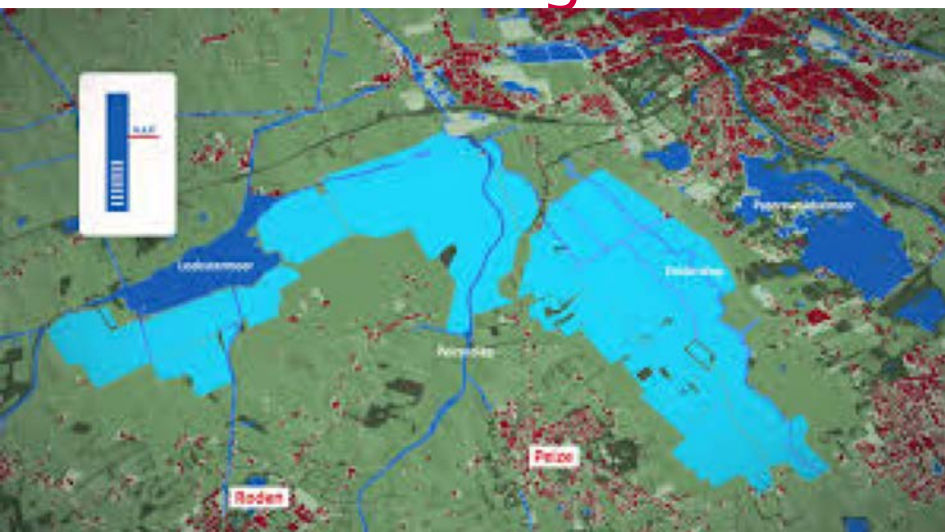

Waterberging voor piekbuien in de stad

Onlanden regionale waterberging Groningen

Groene planning

www.deltacommissaris.nl

